

Μάθημα των Θρησκευτικών, ελευθερία της εκπαίδευσης και κοινωνική δυναμική (Κωνσταντίνος Νικολαΐδης, Εκπαιδευτικός)

/ [Πεμπτούσια](#)

[Προηγούμενη Δημοσίευση:<http://bitly.com/23IsYuU>]

Αναμφίβολα η προβολή της ορθόδοξης πνευματικότητας μέσω του ΜτΘ, δεν μπορεί να έχει κατηχητικό προσανατολισμό και να είναι αποκομμένη από τη σύγχρονη ιστορική και κοινωνική πραγματικότητα. Άλλωστε, η θεολογική σκέψη και το ήθος της Ορθοδοξίας χαρακτηρίζονται από έντονη ιστορική συνείδηση και η θέση της Ορθοδοξίας είναι στο κέντρο των κοινωνικών ζυμώσεων και εξελίξεων και όχι στο περιθώριο της ιστορίας^[50]. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο, ο μαθητής ως πρόσωπο δεν είναι μια αριθμητική μονάδα, άτομο ενός συνόλου, μια οντότητα καθεαυτή. Είναι μόνο ως αυτοσυνειδησία ετερότητας, επομένως μόνο έναντι κάθε άλλης ύπαρξης, μόνο σε σχέση και σε αναφορά^[51]. Η πρόταση για το ΜτΘ στο «Νέο Σχολείο», όπως αυτή αναφέρεται στο νέο Πρόγραμμα Σπουδών στα Θρησκευτικά του Δημοτικού και του Γυμνασίου είναι διατυπωμένη ως εξής:

«Κάθε μαθητής/τρια, ανεξαρτήτως της θρησκευτικής του/της ιδιοπροσωπίας, είναι χρήσιμο να γνωρίζει τη θρησκευτική παράδοση του τόπου. Αυτός είναι ο πρώτος και βασικός κύκλος του μαθήματος. Ο δεύτερος κύκλος είναι οι μεγάλες χριστιανικές παραδόσεις που συναντώνται στην Ευρώπη και γενικότερα στον κόσμο, εκτός της Ορθοδοξίας, όπως ο Ρωμαιοκαθολικισμός και ο Προτεσταντισμός με τις κύριες και βασικές του ομολογίες. Ο τρίτος κύκλος περιλαμβάνει τα μεγάλα θρησκευόμενα και ιδίως όσα ενδιαφέρουν την ελληνική κοινωνία περισσότερο, δηλαδή τις μονοθεϊστικές παραδόσεις του Ιουδαϊσμού και του Ισλάμ, καθώς και άλλες θρησκείες που κατά τόπους ή κατά περίπτωση κρίνεται ότι παρουσιάζουν αυξημένο ενδιαφέρον. Συνεπώς, πρόκειται για ένα διευρυμένο θεολογικό μάθημα, το οποίο εξετάζει με ερευνητικό, κριτικό και διαλεκτικό τρόπο τη συνεισφορά κάθε θρησκευτικής παράδοσης στην ιστορία και τον πολιτισμό» [52].

Στη σύγχρονη ανθρωποκεντρική εκπαίδευση, το θρησκευτικό μάθημα παίζει πρωταγωνιστικό ρόλο στην προσπάθεια διαμόρφωσης ελεύθερων και υπεύθυνων αριανών πολιτών. Δεν αρκεί, όμως, να μένει στη διαπίστωση ότι ο άνθρωπος ως άτομο, είναι μια ύπαρξη που αν και κέρδισε την ελευθερία του, ζει αποξενωμένος από το συνάνθρωπό του. Οφείλει να αξιοποιήσει το γεγονός ότι στον αλλοτριωμένο και μοναχικό άνθρωπο, η ορθόδοξη περί προσώπου θεώρηση προσφέρει διέξοδο, καθώς επίσης και να συμβάλει στη διαμόρφωση μαθητών με κριτική ικανότητα, που θα διανοίγονται- ως πρόσωπα - και θα συσχετίζονται

διαρκώς μεταξύ τους. Άλλωστε, μόνο αν όλοι νιώσουμε ότι ο άνθρωπος δεν είναι άτομο αλλά πρόσωπο, τότε μόνο θα μπορέσουμε να ζήσουμε ελεύθεροι και να κατανοήσουμε ότι το πρόσωπο είναι που μας κάνει ανθρώπους[53].

Γιατί μόνο ο άνθρωπος λαμβάνει ως δώρο την ελευθερία, η οποία ως δυνατότητα είναι η δυνατότητα της μετοχής του Θεού. Η δυνατότητα που απορρέει από τη φύση του ανθρώπου πραγματοποιούμενη καθιστά τον άνθρωπο πρόσωπο[54]. Η ελευθερία είναι το άνθος του δένδρου που λέγεται άνθρωπος: σπείρετε με τον λόγο και καρπίζει με τη βούληση. Η ανάγκη του ανθρώπου των καιρών μας είναι κυρίως η συνύπαρξη με τον άλλο και το όλο. Ο λόγος καλείται να λειτουργήσει *ως διάλογος του εγώ με το εσύ στον ορίζοντα του εμείς*. Η ύπαρξη είναι συνύπαρξη, διαφορετικά καταντά ανύπαρκτη. Το εγώ χρειάζεται να αυτοκαταργηθεί, να πραγματοποιήσει την αυθυπέμβαση της ατομικότητάς του, δηλαδή να αυτοθυσιαστεί με εκούσια, ελεύθερη και συνειδητή πρωτοβουλία του ανθρώπου [55].

Η διάδραση και η κοινωνική δυναμική που αναπτύσσεται ανάμεσα σε μαθητές και γενικότερα σε ομάδες με πολλαπλές και διαφορετικές πολιτισμικές ταυτότητες, διαμορφώνει την έννοια και το πολιτικό πλαίσιο του πολιτισμικού πλουραλισμού (cultural pluralism), ενώ ταυτόχρονα συμβάλλει στην αποδοχή και στο σεβασμό της πολιτισμικής πολυμορφίας[56]. Σε μια εποχή που προβάλλεται η παγκοσμιοποίηση, η ευαισθητοποίηση του μαθητή στο σεβασμό του άλλου, καθώς και η συνειδητοποίηση της προσωπικής του ιδιαιτερότητας, μπορεί άριστα να στηριχθεί στην ορθόδοξη διδασκαλία, σύμφωνα με την οποία ο άνθρωπος χαρακτηρίζεται από την ανεπανάληπτη μοναδικότητά του[57].

[Συνεχίζεται]

[50] Α Γιαννουλάτου , *Παγκοσμιότητα και Ορθοδοξία* (Αθήνα: Εκδόσεις Ακρίτας 2000) σσ. 270-272.

[51] Χ. Γιανναρά, *Το αλφαβητάρι της πίστης* (Αθήνα: Εκδόσεις Δόμος, 1999) σελ.53.

[52] Νέο Σχολείο, Πρόγραμμα Σπουδών στα Θρησκευτικά, Υ.Π.Δ.Β.Μ.Θ., Π.Ι. Αθήνα 2011 σελ. 16.

[53] Μ. Μπέγζου, *Διόνυσος και Διονύσιος* (Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα 2000) , σσ.178-89.

[54] Κ. Παπαπέτρου, *Η ουσία της Θεολογίας* (Αθήνα: Εκδόσεις Πανεπιστημίου Αθηνών 1969) σσ.151-155.

[55] Μ. Μπέγζου «Δοκίμια ψυχολογίας της Θρησκείας », στο διαδικτυακό τόπο http://users.uoa.gr/~nektar/orthodoxy/marios_mpegzos_psychology_of_religion.htm (ημερομηνία ανάκτησης 20/ 9/2012).

[56] Μ. Καπετανάκης, « Διαπολιτισμός: Ορισμοί και παραδείγματα», στο διαδικτυακό τόπο www.comet.cti.gr/equal/images/eisigisi_karpetanaki (ημερομηνία ανάκτησης 7/10/2012).

[57] Ι. Κογκούλη, *Διδακτική των Θρησκευτικών στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση* (Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Αδελφών Κυριακίδη 2012), σσ. 66-67.